

Fig. 1. Egekirkegården. Kapel og klokkestabel, 1976 (s. 330). NJP fot. 1998. - *Egekirkegården (Eichenfriedhof). Leichenhalle und Glockenhaus, 1976.*

KIRKEGÅRDE

Den middelalderlige *†kirkegård* omkring kirken (jfr. s. 164) tjente som byens begravelsesplads indtil 1865, da en ny kirkegård ved Viborgvej, senere betegnet som Nordre kirkegård, blev taget i brug. Allerede 1855 havde man ved den nuværende Danmarksgade erhvervet et jordstykke (jfr. fig. 2, s. 163), der blev indhegnet og beplantet, men aldrig indviet, da det skønnedes at være for lille. Nordre kirkegård blev fra 1904 suppleret af Søndre kirkegård syd for Viborgvej. En tredje kirkegård, Egekirkegården, øst for ringvejen, er indviet 1976.

Nordre kirkegård, indviet 1865,¹ er udvidet mod øst 1883 og mod nord 1951. Til kirkegårdens oprindelige del på 3,5 tdr. land knytter sig en forhave i vest. De to afsnit forbindes af en *port* fra anlæggelsestiden med jerngitterfløje mellem fire murede piller, prydet med støbejernskors. En lignende køreport i syd, fra Viborgvej, er opført 1889. De murede piller med profilerede hjørner har sokkel og gesimser af Faxemarmor.² Kirkegården blev ved anlæggelsen opdelt i fire kvarterer, hvor begravelserne foretoges fortløbende, mens plads til familiebe-

graveiser mellem ydergangen og det omgivende hegn kunne udtages hvor som helst. Det nordvestre kvarter var oprindelig forbeholdt børn. Et *†kapel* midt på kirkegården, opført 1870 og udvidet 1925, blev nedrevet 1947. Bygningen, der var orienteret øst-vest, var af røde mursten og tækket med tegl. Indgangen var i vest, og gavlene var smykket af jernkors.

Søndre kirkegård, taget i brug 1904, er udvidet mod vest 1943. Et *kapel* midt på kirkegården er opført 1937 af arkitekt Kristian Jensen. Bygningen, der er af korsform i senromansk-unggotiske former, er af røde mursten. De let svejfede tage er tækket med tegl. Der er indgang i både øst og vest og trekplede vinduer i de nordsydvendte korsarme. I en tømret *klokkestabel* i kirkegårdens nordre del er ophængt en *klokke* fra 1668. Den måler 82 cm i tv. og har profilering om slagring og hals, hvor der med reliefversaler læses: »Støbt til Holstebro Assistenskirkegård 1668 af John Taylor og Co. England«.

Kirkegårdsmonumenter. Ifølge Laurids Frølund var der allerede 1871 rejst flere 'ret smukke' gravminder, heraf mange sortmalede støbejernskors. Disse samt udflyttede gravminder fra

den nedlagte kirkegård inde i byen var endnu ved begyndelsen af 1900'erne til stede i ganske stort tal, men er nu med enkelte undtagelser fjernet.

1) (Jfr. fig. 2), o. 1860, over Marie Schou, *13. marts 1849, †4. dec. 1860. Sandstensramme af grottekarakter, 45x73 cm, med vedbend på nopret bund omkring skriferulle af hvid marmor, hvorpå gravskrift i indhuggede, sortoptrukne versaler. På familiegravsted midt på Nordre kirkegård.

2) *Støbejernskors*, o. 1870, over tvillingesøstre Thora Elisabeth Welsch og Henriette Franzisca Welsch, *19. dec. 1869, døde hhv. 25. jan. og 2. aug. 1870. Korset, 86 cm højt, har trekløverender og indskrift med antikva. Sortmalet, på nyere sokkel af granit. På Søndre kirkegård, vel flyttet hertil fra Nordre kirkegård.

Endvidere 25 *gravsten* over 100 tyske flygtninge og soldater fra anden verdenskrig, begravet i Nordre kirkegårds nordvestre hjørne. Som fællesminde er en lille menneskealder efter krigen rejst en mindesten med tysk indskrift: »Hier ruhen 92 Flüchtlinge und 8 deutsche Soldaten, Opfer des zweiten Weltkrieges«. De rejste, korsformede gravsten er af gængs type for tyske krigskirkegårde med navnene på fire personer pr. sten. Blandt de begravede er adskillige børn, døde i foråret 1945.

†*Kirkegårdsmonument*, 1870, over Martinus Engefred Vang, *17. juli 1838, †16. juni 1869. 'Våbenbrødre satte ham dette minde'. Han blev såret 18. marts 1864 i kampen ved Dybbøl. Mindesmærke af sandsten, 2 alen højt, rejst 1870 på Nordre kirkegård.

Egekirkegården, beliggende øst for ringvejen på Viborgvejs nordside, er indviet 1976. Det godt 6 hektar store område, der er anlagt efter udkast af landskabsarkitekt, kirkegårdsinspektør C. Walbjørn Christensen, hegnes af kraftige læbælter af underplantede egetræer. Den øvrige beplantning består gennemgående af skovfyr og egetræer, frit udplantet i græsbund. Anlægget er opdelt i rektangulære gravgårde, indrammet af bøgehække, mens et stort midtparti er udlagt i græs med plads til såvel urne- som kistebegra-

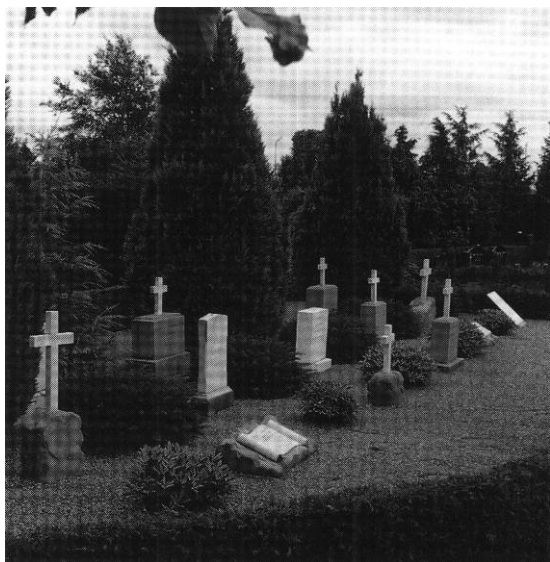

Fig. 2. Parti af Nordre kirkegård, i forgrunden kirkegårdsmonument nr. 1, o. 1860 (s. 330). HW fot. 1997. - *Partie vom Nordfriedhof, im Vordergrund Friedhofsdenkmal Nr. 1, um 1860.*

velser. På fællesplænen er 1984 opstillet en granskulptur, »Tro, håb og kærlighed«, af billedhuggeren Ejgil Westergaard, Lemvig. Et *kapel* og *krematorium* er placeret i kirkegårdens sydøstre hjørne med indgang fra Viborgvej. De lave bygninger, der er tegnet af arkitekt T. Østergaard Nielsen, er udført i profileret jernbeton, støbt i en sandblæst træforskalling, der lader træets årer træde frem i facaderne. Mellem kapel og krematorium er anlagt et vandbassin, hvori er placeret en betonstøbt *klokkestabel* (fig. 1), hvilende på fire piller. Som udsmykning i kapellet tjener en stor malet tavle, en fri fortolkning af salmen »O Jesus, morgenstjerne«, udført af maleren Kaj K. Nørkjær.

KILDER OG HENVISNINGER

Holstebro Museum. *Indberetning om gravminder* ved J. Aldal 1916ff.

Litteratur. L. Ch. Th. Frølund, *Holstebro, en historisk, topografisk og statistisk købstadsbeskrivelse*, Holstebro 1871, 7-11. - J. Aldal, *Holstebros Historie gennem Tiderne*, Holstebro 1939, 462-63. - Esben Graugaard og Aksel Stigaard, *Holstebro kirkegårde - en kulturhistorisk guide*, Holstebro 1997.

¹ Frølund.

² LAVib. *Ribe bispeark*. Holstebro kirkes rgsk. 1882-91 (C 4.1265).

³ Indb. ved J. Aldal.

⁴ Den Danske Salmebog nr. 613.

Redaktion ved Niels Jørgen Poulsen 1998.